

Yrkande

L,M,D,KD

2025-05-30

Ärende 16

**Yrkande angående – Remiss från
Utbildningsdepartementet – promemorian Avveckling av
studiestartsstödet**

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

1. Stadsledningskontoret får i uppdrag att som yttrande från kommunstyrelsen skicka nedanstående text

Yrkandet

Vi ser positivt på att studiestartsstödet avvecklas från 1 januari 2026. Vi delar utbildningsdepartementets bild att stödet ofta inte går till rätt målgrupp. Risker finns därför att det sker omfattande felaktiga utbetalningar och att en rättvis och rättssäker tillämpning äventyras.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2025-05-05

Ärendenummer SLK-2025-00336

Handläggare

Joacim Englund

Telefon: 031-368 02 11

E-post: joacim.englund@stadshuset.goteborg.se

Remiss från Utbildningsdepartementet – promemorian Avveckling av studiestartsstödet

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

Yttrande över remiss promemorian Avveckling av studiestartsstödet i enlighet med bilaga 2 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande översänds till Utbildningsdepartementet.

Sammanfattning

Utbildningsdepartementet har den 19 februari 2025 remitterat promemorian Avveckling av studiestartsstödet till Göteborgs Stad för yttrande senast den 4 juni 2025. I promemorian föreslås att lagen (2017:527) om studiestartsstöd upphävs den 1 januari 2026, vilket aviserats i regeringens budgetproposition för 2025. Som motiv till den föreslagna avvecklingen anförde regeringen att stödet i stor utsträckning går till fel målgrupp.

Studiestartsstödet infördes 2017 och riktar sig till personer med kort utbildning mellan 25 och 60 år som är anmälda som arbetssökande på arbetsförmedlingen. Till skillnad mot studiestöd är stödet ett rent bidrag utan inslag av lån. I Göteborg handläggs studiestartsstödet av nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning. Under perioden 2018 till 2024 har i genomsnitt 263 göteborgare per år tagit del av stödet. Stödet har i hög grad gått till personer med kort utbildning och stort utbildningsbehov. Närmare 70 procent av de göteborgare som haft försörjningsstöd och fått del av stödet har som högst haft avslutad grundskola.

Stadsledningskontoret avstyrker förslaget om avveckling av studiestartsstödet. En avveckling av stödet bedöms medföra negativa konsekvenser för målgruppens möjligheter att studera och för Göteborgs Stads möjligheter att motivera personer som står långt ifrån arbetsmarknaden att börja studera. För att komma till rätta med de brister som finns kopplade till studiestartsstödet anser stadsledningskontoret att regeringen istället bör utreda möjligheterna att förändra utformningen av stödet.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förslaget att avveckla studiestartsstödet bedöms medföra begränsade ekonomiska konsekvenser för Göteborgs Stad. En avveckling medför minskade administrativa kostnader för nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning då det är denna nämnd som ansvarar för administrationen av stödet i Göteborg.

Nämnden har dock fortsatt ansvar för att informera om utbildningsmöjligheter och studiefinansiering och ett avvecklande av studiestartsstödet kan medföra behov av ökad vägledning inom andra stödformer.

Utbildningsdepartementet bedömer att en avveckling av studiestartsstödet kan komma att påverka kommunernas kostnader för försörjningsstödet. Socialförvaltningarna Centrum och Sydväst konstaterar dock att det är få individer som tar del av studiestartsstödet och det bedöms även att det är få som blir helt självförsörjande med stödet. Förvaltningarna bedömer därför att en avveckling av stödet inte kommer att få någon större ekonomisk påverkan på förvaltningarna.

För enskilda individer som tillhör målgruppen för stödet innebär en avveckling en försämring. Studiestartsstöd består av bidrag utan inslag av lån och uppgår vid heltidsstudier 12 103 kronor i månaden. Finansieras studierna istället via studiemedelssystemet, uppgår det högre bidraget till 9 803 kronor vilket innebär att individen behöver ta studielån för att komma upp i samma nivå. En avveckling av studiestartsstödet kan enligt Utbildningsdepartementets bedömning innebära en ökad skuldsättning för målgruppen. Stadsledningskontoret delar denna bedömning.

Bedömning ur ekologisk dimension

Stadsledningskontoret har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Studiestartsstödet har syftat till att underlätta för arbetslösa personer med kort utbildning att börja studera, särskilt inom yrkesutbildningar där efterfrågan på arbetskraft är stor. En avveckling av studiestartsstödet kan avskräcka personer med osäker ekonomi från att börja studera, särskilt de som är tveksamma till att ta lån. Äldre arbetslösa kan vara mer motvilliga att skuldsätta sig genom studielån. Låginkomsttagare och personer med ekonomiskt utsatt bakgrund kan känna sig mer tveksamma till studier om det innebär skuldsättning. Alla dessa aspekter kan leda till att individer inte påbörjar studier och i förlängningen inte kommer ut på arbetsmarknaden.

Studiestartsstödet syftar i förlängningen till att individer genom fortsatta studier blir tillgängliga på arbetsmarknaden och självförsörjande. Att föräldrar blir självförsörjande och att hushållets ekonomiska situation då förbättras är centralt ur ett barnperspektiv. Föräldrars arbetslöshet bidrar till hushållets ekonomiska utsatthet och begränsar barns möjligheter till utveckling och trygghet.

Bilagor

1. Utbildningsdepartementets promemoria Avveckling av studiestartsstödet
2. Förslag till yttrande

Ärendet

Utbildningsdepartementet har den 19 februari 2025 remitterat promemorian Avveckling av studiestartsstödet till Göteborgs Stad för yttrande senast den 4 juni 2025.

Beskrivning av ärendet

I beredningen av ärendet har stadsledningskontoret remitterat Utbildningsdepartementets promemoria till förvaltningen för arbetsmarknad och vuxenutbildning, socialförvaltning Centrum samt socialförvaltning Sydväst. Den korta svarstiden har inte medgivit behandling i respektive nämnd.

Utbildningsdepartementets förslag

I promemorian Avveckling av studiestartsstödet föreslår Utbildningsdepartementet att lagen (2017:527) om studiestartsstöd upphävs. Till följd av upphävandet föreslås det också följdändringar i socialförsäkringsbalken, inkomstskattelagen, studiestödslagen, lagen om omställningsstudiestöd och lagen om arbetslöshetsförsäkring. Förslaget innebär att studiestartsstödet ska vara helt avvecklat till den 1 januari 2026. Bakgrunden till promemorian är att regeringen i budgetpropositionen för 2025 aviserade att studiestartsstödet bör fasas ut under året och helt avvecklas 2026. Som motiv till den föreslagna avvecklingen anförde regeringen att stödet i stor utsträckning går till fel målgrupp.

Lagen (2017:527) om studiestartsstöd trädde i kraft den 2 juli 2017. Stödet syftar till att öka rekryteringen till studier bland personer med stort utbildningsbehov för att stärka deras möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden. Studiestartsstöd får lämnas till den som har kort tidigare utbildning och ett stort behov av utbildning på grundläggande och gymnasial nivå för att kunna etablera sig på arbetsmarknaden. Personer med eftergymnasial utbildning tillhör inte målgruppen medan personer med gymnasieexamen kan komma i fråga för studiestartsstöd i undantagsfall. Studiestartsstöd får enbart lämnas till personer mellan 25 och 60 år som är anmälda som arbetssökande hos arbetsförmedlingen. Studiestartsstöd består av bidrag utan inslag av lån. Vid heltidsstudier uppgår stödet under 2025 till 12 103 kronor per studiemånad. Stödet får lämnas för studier på grundläggande och gymnasial nivå inom kommunal vuxenutbildning eller motsvarande utbildning i folkhögskola. Vid heltidsstudier kan stödet betalas ut under som längst 50 veckor. Under 2024 var det totalt i Sverige cirka 4 300 personer som studerade med studiestartsstöd.

Stödet är utformat för att vara ett redskap som kommuner kan använda inom ramen för dess uppdrag att verka för att vuxna deltar i utbildning. De kommuner som väljer att använda sig av stödet får en årlig resursram för studiestartsstödet. Kommuner som använder studiestartsstödet ska uppmana personer i hemkommunen, som kommunen anser kan antas höra till målgruppen för stödet och som kommunen anser är prioriterade, att ansöka om stöd. Kommunen ska sedan pröva om den sökande tillhör målgruppen. Kommunen ska avslå ansökan om den sökande inte tillhör målgruppen, eller om ansökan inkommit utan att den enskilde uppmanats att söka stödet. Om den sökande uppfyller villkoren ska kommunen överlämna ärendet till Centrala studiestödsnämnden som prövar övriga förutsättningar för stödet. I Göteborg är det nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning som administrerar stödet.

Motiv för att avveckla studiestartsstödet

I promemorian konstaterar Utbildningsdepartementet att det finns tydliga indikationer på att studiestartsstödet inte går till avsedd målgrupp. Riksrevisionens granskning av cirka 10 500 individer som någon gång tagit emot studiestartsstöd under perioden 2017-2022 visar att omkring hälften av dem hade en färdigställd gymnasieutbildning sedan tidigare och att närmare 30 procent dessutom hade en eftergymnasial utbildning. Detta innebär att det sker omfattande felaktiga utbetalningar av stödet. Förutom att en stor andel av stödet betalas ut på felaktiga grunder framhålls även i promemorian att arbetssökande med kort utbildning inte har likvärdiga möjligheter att studera med stödet. Det är dels frivilligt för kommunerna att ansluta sig till studiestartsstödet, dels finns det stora skillnader i hur hög grad de anslutna kommunerna använder sin tilldelade budget för stödet.

Utbildningsdepartementet bedömer därför att studiestartsstödet inte hanteras på ett rättvist och rättssäkert sätt och att stödet i stora delar inte fungerar som avsett. Departementet ser därmed att det finns flera starka skäl som talar för att studiestartsstödet avvecklas.

Utbildningsdepartementets konsekvensbedömning

Utbildningsdepartementets sammantagna bedömning är att ett borttagande av studiestartsstödet inte medför några större konsekvenser för enskilda. Departementet menar att de befintliga studiefinansieringsmöjligheterna inom studiemedelssystemet bör vara tillräckliga för de personer som tillhör studiestartsstödet's målgrupp. Det högre bidraget inom studiemedelssystemet uppgår under 2025 till 9 806 kronor per studiemånad. Därtill kan studerande som tidigare haft en arbetsinkomst under vissa förutsättningar få tilläggs lån och det kommer även finnas möjlighet att studera med bibehållet aktivitetsstöd.

Utbildningsdepartementet bedömer att avskaffandet av studiestartsstödet kommer att leda till en något minskad administration för kommunerna. Samtidigt kan dock kommunernas kostnader för försörjningsstöd komma att påverkas. När stödet infördes gjordes bedömningen att det kunde leda till att behovet av ekonomiskt bistånd skulle minska. Utbildningsdepartementet konstaterar dock att statens ersättning till kommunerna inte minskades med motsvarande beräknad kostnadsbesparing varför departementet gör bedömningen att ett borttagande av studiestartsstödet inte bör medföra att den kommunala finansieringsprincipen blir tillgänglig.

Remissinstansernas yttranden

Nedan följer en sammanfattning av de synpunkter som inkommit på remissen från förvaltningen arbetsmarknad och vuxenutbildning samt socialförvaltningarna Centrum och Sydväst. Remissinstansernas yttranden finns i sin helhet på stadsledningskontoret.

Förvaltningen för arbetsmarknad och vuxenutbildning

Förvaltningens övergripande bedömning är att avstyrka Utbildningsdepartementets förslag om avskaffande av studiestartsstödet. Förvaltningen bedömer dels att stödet i Göteborg gått till rätt målgrupp, dels att ett avvecklande av studiestartsstödet riskerar att bli ett hinder för målgrupperna med komplex problematik samt de som studerar kombinationsutbildningar.

Hanteringen av stödet har i hög grad varit decentraliserad och varje kommun som använt stödet har tagit fram lokala riktlinjer för hur stödet ska användas och vilka tolkningar som ska göras kring vad kort utbildning samt stort utbildningsbehov innebär. Förvaltningen för arbetsmarknad och vuxenutbildning har handlagt studiestartsstödet i Göteborgs Stad.

Under perioden 2018 till 2024 har i genomsnitt 263 göteborgare per år tagit del av stödet. Förutom personer utan treårig gymnasieutbildning har arbetslösa personer med treårig gymnasieutbildning men med behov av att komplettera betygen för att söka en yrkesutbildning eller högre utbildning ansetts tillhöra målgruppen i Göteborg. I bedömningen om vilka som kan uppfylla villkoren för att ta del av stödet har grundläggande behörighet för att kunna söka vidare studier varit en viktig del. Vidare har tidigare utbildning och hur gångbar denna är varit en utgångspunkt för bedömningen. Om betyg inte kunnat användas har det ansetts vara likvärdigt med kort utbildning och därmed stort utbildningsbehov.

Enligt förvaltningen är det närmare 70 procent av de personer i Göteborg som haft försörjningsstöd och erhållit studiestartsstöd som haft högst avslutad grundskola. Förvaltningen bedömer därför att studiestartsstödet gått till rätt målgrupp, det vill säga personer med kort utbildning och stort utbildningsbehov.

Ett av de argument som Utbildningsdepartementet anför för att avskaffa studiestartsstödet är att det finns omfattande möjligheter till studiefinansiering inom studiemedelssystemet och vid deltagande i vissa arbetsmarknadspolitiska program. Förvaltningen för arbetsmarknad och vuxenutbildning vänder sig mot detta argument och påpekar att studiemedel består av både bidrag och lån medan studiestartsstödet varit ett renodlat bidrag. Det finns inte heller samma krav på prestation i studiestartsstödet som det gör i studiemedel. Förvaltningen menar att studiestartsstödet utformning medfört att personer vågat ta steget att börja studera, för att sedan fortsätta att studera med studiemedel när de ser att studierna lyckas. Förvaltningen lyfter att personer med försörjningsstöd ofta har en komplex problematik och att studiestartsstödet medför en möjlighet för dem att studera utan ekonomiskt risktagande och prestationskrav i ett inledande skede. Förvaltningen framhåller även att stödet har varit särskilt lyckosamt för rekryteringen av individer som har behov av yrkesutbildningar i kombination med sfi eller svenska som andraspråk.

Förvaltningen konstaterar att stödet kräver mycket administration och att det finns möjlighet att effektivisera detta, exempelvis är ansökningsprocessen inte digitaliserad utan sker fortfarande på pappersblankett. Förvaltningens slutsats är att ett avvecklande av studiestartsstödet är logiskt ur ett administrativt perspektiv men att det kan få negativa effekter för enskilda individer, särskilt de som är ovilliga eller oförmögna att ta studielån.

I det fall studiestartsstödet avskaffas lyfter förvaltningen att regeringen bör säkerställa att informationen om alternativa stödformer är tydlig och att det finns tillräckliga möjligheter för ekonomiskt utsatta att studera utan att hamna i långvarig skuldsättning.

Socialförvaltningarna Centrum och Sydväst

De båda förvaltningarna har inkommit med likalydande yttranden. Förvaltningarnas övergripande bedömning är att tillstyrka Utbildningsdepartementets förslag om avskaffande av studiestartsstödet. Förvaltningarna hänvisar till Utbildningsdepartementets uppgifter om att stödet inte nått rätt målgrupp och bedömer därför att det är rimligt att avveckla stödet ur ett ekonomiskt och administrativt perspektiv då resurser kan omfördelas till mer träffsäkra åtgärder.

Förvaltningarna delar även departementets uppfattning att det varit en ojämlig fördelning av stödet eftersom kommunerna själva har kunnat välja om de ska administrera stödet eller inte. Detta har inneburit att arbetslösa har haft olika möjligheter att söka stödet beroende på i vilken kommun de bor i.

Enligt förvaltningarna bör syftet med ekonomiskt stöd främst vara att individen ska bli självförsörjande och inte behöva få kompletterande försörjningsstöd. Förvaltningarna bedömer att detta inte uppfyllts, då många av de som fått studiestartsstöd inom förvaltningen fortsatt varit beroende av försörjningsstöd.

Förvaltningarna bedömer vidare att avvecklingen kan innebära en försämring för de arbetslösa vuxna som stödet faktiskt var avsett för. Om det krävs studielån för att studera kan det leda till vissa tvekar att börja studera, särskilt äldre eller ekonomiskt utsatta personer. Förvaltningarna ser därför att avskaffandet av studiestartsstödet på sikt kan komma att leda till att individer avstår från utbildning, vilket kan försvåra deras etablering på arbetsmarknaden och därmed öka försörjningsstödet kostnader.

Förvaltningarnas slutsats är att den föreslagna förändringen är logisk ur ett ekonomiskt och administrativt perspektiv men att den kan få negativa konsekvenser för enskilda individer. Båda socialförvaltningarna anser även att regeringen bör säkerställa att informationen om alternativa stödformer är tydlig och att det finns tillräckliga möjligheter för ekonomiskt utsatta att studera utan att hamna i långvarig skuldsättning i det fall studiestartsstödet avvecklas.

Enligt förvaltningarna är det väldigt få individer som fått eller får studiestartsstöd. Det är få personer som blivit helt självförsörjande med stödet. En avveckling av studiestartsstödet bedöms därför inte ha någon större ekonomisk påverkan på förvaltningarna.

Stadsledningskontorets bedömning

Stadsledningskontoret delar i stort förvaltningen för arbetsmarknad och vuxenutbildnings bedömningar och avstyrker förslaget om avveckling av studiestartsstödet. En avveckling av stödet skulle medföra negativa konsekvenser för målgruppens möjligheter att studera och för Göteborgs Stads möjligheter att motivera personer som står långt ifrån arbetsmarknaden att börja studera. Enligt förvaltningen för arbetsmarknad och vuxenutbildnings uppgifter har dessutom stödet i Göteborg i hög grad gått till rätt målgrupp.

Det svenska studiemedelssystemet är som Utbildningsdepartementet påpekar mycket förmånligt utformat. Den förändring som föreslås innebär dock att målgruppen för studiestartsstödet delvis kommer att behöva finansiera sina studier med studielån. Som förvaltningarna påpekar kan detta komma att medföra ett hinder för de individer som studiestartsstödet faktiskt utformats för. Personer med försörjningsstöd har ofta en mångårig och komplex problematik där det inte är ovanligt med tidigare skolmisslyckanden. I kombination med en osäker ekonomisk situation kan detta avskräcka personer att börja studera om det innebär att de behöver skuldsätta sig genom att ta studielån.

Studiestartsstödet utformning utan lån och utan prestationskrav har varit gynnsamt för att förmå människor i målgruppen att våga ta steget att börja studera. I Göteborg har studiestartsstödet varit särskilt lyckosamt för att rekrytera personer med utländsk bakgrund till kombinationsutbildningar bestående av yrkesutbildning på gymnasial nivå och studier i sfi eller svenska som andraspråk.

Varje kommun ska enligt skollagen aktivt verka för att nå de vuxna i kommunen som har rätt att delta i kommunal vuxenutbildning samt för att motivera dem att delta i sådan utbildning. Studiestartsstödet har här varit ett viktigt verktyg och stadsledningskontoret bedömer att en avveckling av stödet skulle inverka negativt på stadens möjligheter att motivera personer som står långt ifrån arbetsmarknaden att påbörja studier.

Stadsledningskontoret delar Utbildningsdepartementets uppfattning om att det finns stora brister kopplade till studiestartsstödet. Att stödet i så stor utsträckning betalas ut på felaktiga grunder och går till fel målgrupp undergräver förtroendet för välfärdssystemet. Det finns även en inbyggd ojämlikhet i systemet där möjligheterna för enskilda att ta del av stödet är avhängigt av i vilken kommun de bor i. Förvaltningen arbetsmarknad och vuxenutbildning framför också att hanteringen av stödet är onödigt administrativt krävande och att det finns utrymme för effektiviseringar. En avveckling av studiestartsstödet skulle dock innebära att de fördelar som finns med stödet försvinner.

Stadsledningskontoret förespråkar därför att regeringen, istället för att avveckla stödet, bör utreda möjligheterna att förändra utformningen av stödet. En tydligare styrning skulle exempelvis kunna åstadkommas genom att fastställa nationella riktlinjer för stödet och att ansökningar i högre grad hanteras på nationell nivå, alternativt att det ställs högre krav på uppföljning om systemet med lokala riktlinjer bibehålls. En förändrad utformning av stödet kan medföra att nuvarande brister åtgärdas samtidigt som kommunerna bibehåller ett viktigt verktyg för att motivera vuxna med kort utbildning att påbörja studier.

I det fall studiestartsstödet avskaffas bör regeringen säkerställa att informationen om alternativa stödformer är tydlig och att det finns tillräckliga möjligheter för ekonomiskt utsatta att studera utan att hamna i långvarig skuldsättning.

Jonas Kinnander

Eva Hessman

Direktör Ärende och utredning

Stadsdirektör

Utbildningsdepartementet

Avveckling av studiestartsstödet

Innehåll

Sammanfattning	2
1 Lagtext	3
1.1 Förslag till lag om upphävande av lagen (2017:527) om studiestartsstöd	3
1.2 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken	4
1.3 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	7
1.4 Förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395)	8
1.5 Förslag till lag om ändring i lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd	11
1.6 Förslag till lag om ändring i lagen (2024:506) om arbetslöshetsförsäkring	13
2 Studiestartsstödet går i stor utsträckning till fel målgrupp	15
3 Den nuvarande regleringen	15
4 Studiestartsstödet ska avvecklas.....	18
5 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	19
6 Konsekvenser	20
6.1 Vilka kan bli berörda?	20
6.2 Ekonomiska konsekvenser för staten.....	20
6.3 Konsekvenser för enskilda	21
6.4 Konsekvenser för Centrala studiestödsnämnden	21
6.5 Konsekvenser för Överklagandenämnden för studiestöd.....	22
6.6 Konsekvenser för Arbetsförmedlingen.....	22
6.7 Konsekvenser för kommuner.....	22
6.8 Konsekvenser för domstolar	23
6.9 Konsekvenser för jämställdheten.....	23
6.10 Övriga konsekvenser	23
7 Författningskommentar	24
7.1 Förslaget till lag om upphävande av lagen (2017:527) om studiestartsstöd.....	24
7.2 Övriga lagförslag	24

Sammanfattning

Denna promemoria har utarbetats inom Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet). I promemorian föreslås det att lagen (2017:527) om studiestartsstöd upphävs. Till följd av upphävandet föreslås det också följdändringar i annan lagstiftning.

Eftersom studiestartsstödet i stor utsträckning går till fel målgrupp har regeringen i budgetpropositionen för 2025 gjort bedömningen att studiestartsstödet bör avvecklas. Regeringen anser i propositionen att det är angeläget att stödet fasas ut och föreslår därför att medlen minskas redan för 2025 och att stödet ska vara helt avvecklat till den 1 januari 2026. I promemorian föreslås det därför att studiestartsstödet avvecklas genom att lagen om studiestartsstöd upphävs.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2026.

1 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

1.1 Förslag till lag om upphävande av lagen (2017:527) om studiestartsstöd

Härigenom föreskrivs att av lagen (2017:527) om studiestartsstöd ska upphöra att gälla.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.
 2. Den upphävda lagen gäller dock fortfarande för studiestartsstöd som avser tid före ikraftträdandet.

1.2 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs att 19 kap. 15 §, 28 a kap. 6 §, 31 kap. 12 §, 97 kap. 2 och 13 §§ och 98 kap. 9 § och rubriken närmast före 19 kap. 15 § socialförsäkringsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

19 kap.

Studiemedel och studiestartsstöd

Studiemedel¹

15 §²

Till beloppen enligt 11–14 §§ ska läggas studiemedel i form av studiebidrag enligt 3 kap. studiestödslagen (1999:1395) *och studiestartsstöd enligt lagen (2017:527) om studiestartsstöd*, utom *de delar* som avser tilläggsbidrag.

Till beloppen enligt 11–14 §§ ska läggas studiemedel i form av studiebidrag enligt 3 kap. studiestödslagen (1999:1395), utom *den del* som avser tilläggsbidrag.

28 a kap.

6 §³

Sjukpenning i särskilda fall lämnas inte när den försäkrade

1. bedriver studier, för vilka han eller hon uppbär studiestöd enligt studiestödslagen (1999:1395), *studiestartsstöd enligt lagen (2017:527) om studiestartsstöd* eller omställningsstudiestöd enligt lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd, eller

1. bedriver studier, för vilka han eller hon uppbär studiestöd enligt studiestödslagen (1999:1395) eller omställningsstudiestöd enligt lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd, eller

2. deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program och får aktivitetsstöd.

Sjukpenning i särskilda fall lämnas inte heller när den försäkrade deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program men är avstängd från rätt till aktivitetsstöd.

31 kap.

12 §⁴

Rehabiliteringspenningen ska minskas med det belopp den försäkrade för samma tid får som

1. föräldrapenningsförmån,
2. sjukpenning,

¹ Senaste lydelse 2017:528.

² Senaste lydelse 2017:528.

³ Senaste lydelse 2022:858.

⁴ Senaste lydelse 2022:858.

3. sjukpenning eller livränta vid arbetsskada eller annan skada som avses i 40–44 kap. eller motsvarande ersättning enligt någon annan författning, dock endast till den del ersättningen avser samma inkomstbortfall som rehabiliteringspenningen är avsedd att täcka, eller

4. studiestöd enligt studiestöds-lagen (1999:1395), *studiestartsstöd enligt lagen (2017:527) om studiestartsstöd*, omställningsstudiestöd enligt lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd eller ersättning till deltagare i teckenspråksutbildning för vissa föräldrar (TUFF), dock inte till den del studiestödet eller omställningsstudiestödet är återbetalningspliktigt.

4. studiestöd enligt studiestöds-lagen (1999:1395), omställningsstudiestöd enligt lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd eller ersättning till deltagare i teckenspråksutbildning för vissa föräldrar (TUFF), dock inte till den del studiestödet eller omställningsstudiestödet är återbetalningspliktigt.

Det som föreskrivs i första stycket gäller även för motsvarande förmån som lämnas till den försäkrade på grundval av utländsk lagstiftning.

97 kap.

2 §⁵

Den försäkrades bidragsgrundande inkomst är summan av

1. överskott i inkomstslaget tjänst enligt 10 kap. 16 § inkomstskattelagen (1999:1229),

2. överskott i inkomstslaget näringsverksamhet beräknat enligt 4 §,

3. överskott i inkomstslaget kapital beräknat enligt 5 §,

4. del av egen och barns förmögenhet enligt 6–10 §§,

5. del av barns inkomst av kapital enligt 11 och 12 §§, och

6. vissa andra inkomster enligt 13 §

Vid beräkning av inkomster som avses i första stycket 6 ska studiebidrag enligt 3 kap. studiestöds-lagen (1999:1395) och *studiestartsstöd enligt lagen (2017:527) om studiestartsstöd* ingå med 80 procent.

Vid beräkning av inkomster som avses i första stycket 6 ska studiebidrag enligt 3 kap. studiestöds-lagen (1999:1395) ingå med 80 procent.

13 §⁶

Med vissa andra inkomster enligt 2 § första stycket 6 avses följande:

1. inkomst som på grund av 3 kap. 9–13 §§ inkomstskattelagen (1999:1229) eller skatteavtal inte ska tas upp som intäkt i inkomstslaget näringsverksamhet, tjänst eller kapital,

2. studiemedel i form av studiebidrag enligt 3 kap. studiestöds-lagen (1999:1395) och *studiestartsstöd enligt lagen (2017:527) om studiestartsstöd*, utom *de delar* som avser tilläggsbidrag,

2. studiemedel i form av studiebidrag enligt 3 kap. studiestöds-lagen (1999:1395), utom *den del* som avser tilläggsbidrag,

3. skattefria stipendier över 3 000 kronor per månad,

⁵ Senaste lydelse 2018:1628.

⁶ Senaste lydelse 2018:1628.

4. skattepliktiga inkomster enligt 5 § lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta, och

5. etableringsersättning för vissa nyanlända invandrare.

Inkomster som avses i första stycket 2 och 3 och som i slutet av ett år betalas ut i förskott som hänförliga till nästföljande år ska beaktas för det senare året.

98 kap.

9 §⁷

Om den försäkrades beslut om slutlig skatt, *beslut om studiemedel i form av studiebidrag eller beslut om studiestartsstöd* ändras efter det att slutligt bostadsbidrag bestämts och ändringen innebär att bostadsbidraget skulle ha varit högre eller lägre, ska ett nytt bostadsbidrag bestämmas, om den försäkrade begär det eller om Försäkringskassan självant tar upp frågan.

Om den försäkrades beslut om slutlig skatt *eller* studiemedel i form av studiebidrag ändras efter det att slutligt bostadsbidrag bestämts och ändringen innebär att bostadsbidraget skulle ha varit högre eller lägre, ska ett nytt bostadsbidrag bestämmas, om den försäkrade begär det eller om Försäkringskassan självant tar upp frågan.

En fråga om nytt slutligt bostadsbidrag enligt denna paragraf får inte tas upp efter utgången av sjätte året efter det år beslutet om slutlig skatt avser eller sjätte året efter det att studiebidraget lämnades.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänförs till tiden före ikraftträdandet.

1.3 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att 11 kap. 34 § inkomstskattelagen (1999:1229) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap.

34 §¹

Följande ersättningar i samband med studier ska tas upp:

1. ersättning till deltagare i teckenspråksutbildning för vissa föräldrar (TUFF),

2. utbildningsbidrag för kompletterande pedagogisk utbildning som leder till ämneslärarexamen för personer som har en examen på forskarnivå, och

3. omställningsstudiebidrag enligt lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd.

Studiestöd enligt studiestödslagen (1999:1395) ska inte tas upp. Detta gäller också

1. statsbidrag som administreras av Specialpedagogiska skolmyndigheten för

– kortare studier om funktionsnedsättning,

– kortare studier på grundskole- eller gymnasienivå som är särskilt anpassade för personer med funktionsnedsättning, och

– studier inom kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning,

2. statsbidrag som administreras av Sametinget för kortare studier i alfabetisering i samiska,

3. kostnadsersättning till elever i gymnasial lärlingsutbildning som betalas ut av Centrala studiestödsnämnden, *eller*

4. *studiestartsstöd som betalas ut av Centrala studiestödsnämnden.*

2. statsbidrag som administreras av Sametinget för kortare studier i alfabetisering i samiska, *eller*

3. kostnadsersättning till elever i gymnasial lärlingsutbildning som betalas ut av Centrala studiestödsnämnden.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänförs till tiden före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 2023:350.

1.4 Förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395)

Härigenom föreskrivs i fråga om studiestödslagen (1999:1395)
dels att 3 kap. 25 a § ska upphöra att gälla,
dels att 3 kap. 25 och 26 §§ och 4 kap. 13 § ska ha följande lydelse,
dels att punkt 16 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

25 §¹

Studiemedel får inte lämnas eller tas emot för den tid för vilken det lämnas

1. studiehjälp enligt 2 kap.,
2. aktivitetsstöd, utvecklingsersättning eller etableringsersättning för att delta i ett arbetsmarknadspolitiskt program,
3. sjukersättning, aktivitetsersättning eller rehabiliteringsersättning enligt socialförsäkringsbalken,
4. statsbidrag som administreras av Specialpedagogiska skolmyndigheten för
 - kortare studier om funktionsnedsättning,
 - kortare studier på grundskole- eller gymnasienivå som är särskilt anpassade för personer med funktionsnedsättning, och
 - studier inom kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning,
5. statsbidrag som administreras av Sametinget för kortare studier i alfabetisering i samiska,
6. utbildningsbidrag för kompletterande pedagogisk utbildning som leder till ämneslärarexamen för personer som har en examen på forskarnivå, *eller*

5. statsbidrag som administreras av Sametinget för kortare studier i alfabetisering i samiska, *eller*
6. utbildningsbidrag för kompletterande pedagogisk utbildning som leder till ämneslärarexamen för personer som har en examen på forskarnivå.

7. studiestartsstöd enligt lagen (2017:527) om studiestartsstöd.

Studiemedel får inte lämnas för den tid då den studerande tjänstgör enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt eller fullgör utbildning till reserveller yrkesofficer.

Studiemedel får inte lämnas för högskoleutbildning på forskarnivå om den studerande är eller har varit anställd som doktorand.

Studiemedel får inte lämnas för den tid då den studerande beviljats studiestöd eller motsvarande studiefinansiering från ett annat land. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilken utländsk studiefinansiering som ska omfattas av detta stycke.

Regeringen får meddela föreskrifter om avvikelser från första stycket.

26 §²

En studerande som tidigare har fått studiestöd enligt denna lag eller omställningsstudiestöd enligt lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd kan beviljas studiemedel bara om den studerande har

1. betalat fastställt årsbelopp enligt 4 kap. 7 §, som ska betalas före det kalenderår som de nya studiemedlen avser, och

2. betalat tillbaka så mycket av återkrävt studiestöd enligt 5 kap., återkrävt studiestartsstöd enligt 34 § lagen (2017:527) om studiestartsstöd eller återkrävt omställningsstudiestöd enligt 40 eller 41 § lagen om omställningsstudiestöd att högst ett kalenderhalvårs återkrävt studiestöd, studiestartsstöd eller omställningsstudiestöd återstår att betala.

2. betalat tillbaka så mycket av återkrävt studiestöd enligt 5 kap. eller återkrävt omställningsstudiestöd enligt 40 eller 41 § lagen om omställningsstudiestöd att högst ett kalenderhalvårs återkrävt studiestöd eller omställningsstudiestöd återstår att betala.

Om det finns synnerliga skäl, får studiemedel beviljas trots bestämmelsen i första stycket.

4 kap.

13 §³

Årsbeloppet får sättas ned

1. om låntagaren tar emot studie-
hjälp, studiemedel, eller studie-
startsstöd,

2. om låntagaren fullgör en längre grundutbildning än 60 dagar enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt eller fullgör utbildning till reserv- eller yrkesofficer, eller

3. om det i något annat fall finns synnerliga skäl.

1. om låntagaren tar emot studie-
hjälp eller studiemedel,

16. Utöver det som anges i 8 kap. 6 § första stycket 1 studiestödslagen (1973:349), i lydelsen efter den 31 december 1988, får årsbeloppet sättas ned också om den återbetalningsskyldige tar emot studiestartsstöd. Utöver det som anges i punkt 2 e i övergångsbestämmelserna till lagen (1988:877) om ändring i studiestödslagen (1973:349) får regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddela föreskrifter om att preliminär och slutlig avgift får sättas ned också om den återbetalningsskyldige tar emot studiestartsstöd.

16.⁴

² Senaste lydelse 2022:861.

³ Senaste lydelse 2017:530.

⁴ Senaste lydelse 2017:530.

I stället för vad som anges i 8 kap. 6 § första stycket 2 studiestödslagen (1973:349), i lydelsen efter den 31 december 1988, får årsbeloppet sättas ned preliminärt om låntagarens inkomst under betalningsåret kan beräknas bli väsentligt lägre än den inkomst efter vilken årsbeloppet har beräknats. Om årsbeloppet har beräknats till en tjugondel av låneskulden eller lägst femton procent av prisbasbeloppet enligt punkt 14, får årsbeloppet sättas ned preliminärt till fyra procent av låntagarens beräknade inkomst under betalningsåret. Nedsättningen gäller i avvaktan på att underlaget för att ta ut skatt eller avgift för betalningsåret fastställs. Det preliminära årsbeloppet ska grunda sig på den uppgift om beräknad inkomst som låntagaren lämnar i ansökan om nedsättning.

Efter det att underlaget för att ta ut skatt eller avgift för betalningsåret har fastställts ska ett slutligt årsbelopp fastställas. Beloppet ska motsvara fyra procent av låntagarens sammanlagda överskott av inkomst av tjänst, näringsverksamhet och kapital. Det slutliga årsbeloppet kan dock högst bestämmas till det belopp som fastställts enligt punkt 14. Som fastställt underlag gäller beslut om slutlig skatt i första instans.

Om det preliminära årsbeloppet är lägre än det slutliga årsbeloppet, ska mellanskillnaden betalas i efterhand som ett resterande slutligt årsbelopp. Regeringen meddelar föreskrifter om att låntagaren dessutom ska betala en tilläggsavgift.

Om det preliminära årsbeloppet är högre än det slutliga årsbeloppet, ska det överskjutande beloppet inte betalas ut till låntagaren utan i stället räknas av från lånet.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänförs till tiden före ikraftträdandet.
 3. Den upphävda paragrafen gäller fortfarande för förhållanden som hänförs till tiden före ikraftträdandet.

1.5 Förslag till lag om ändring i lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd

Härigenom föreskrivs att 9, 19, 20 och 30 §§ lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 §

En studerande som tidigare har fått omställningsstudiestöd enligt denna lag, studiestöd enligt studiestödslagen (1973:349), studiestöd enligt studiestödslagen (1999:1395) *eller studiestartsstöd enligt lagen (2017:527) om studiestartsstöd* kan bara beviljas omställningsstudiestöd om den studerande har

En studerande som tidigare har fått omställningsstudiestöd enligt denna lag, studiestöd enligt studiestödslagen (1973:349) *eller studiestöd enligt studiestödslagen (1999:1395)* kan bara beviljas omställningsstudiestöd om den studerande har

1. betalat fastställt årsbelopp och preliminär, slutlig eller kvarstående avgift som ska betalas före det kalenderår som det nya omställningsstudiestödet avser, och

2. betalat tillbaka så mycket av återkrävt omställningsstudiestöd, återkrävt studiemedel, återkrävt studiehjälp *eller återkrävt studiestartsstöd* att högst ett kalenderhalvårs återkrävt stöd återstår att betala.

2. betalat tillbaka så mycket av återkrävt omställningsstudiestöd, återkrävt studiemedel *eller återkrävt studiehjälp* att högst ett kalenderhalvårs återkrävt stöd återstår att betala.

Trots första stycket får omställningsstudiestöd beviljas om det finns synnerliga skäl för det.

19 §

Omställningsstudiestöd får lämnas till en studerande som bedriver sina studier i normal takt.

Omställningsstudiestöd får lämnas även om den studerande inte har bedrivit sina studier i normal takt, om det är fråga om sådana studieresultat från perioder med omställningsstudiestöd, studiemedel enligt studiestödslagen (1999:1395) *eller studiestartsstöd enligt lagen (2017:527) om studiestartsstöd* som är äldre än tio år eller det finns särskilda skäl för det.

Omställningsstudiestöd får lämnas även om den studerande inte har bedrivit sina studier i normal takt, om det är fråga om sådana studieresultat från perioder med omställningsstudiestöd *eller studiemedel enligt studiestödslagen (1999:1395)* som är äldre än tio år eller det finns särskilda skäl för det.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om vad som ska anses vara studier i normal takt.

20 §

Omställningsstudiestöd får lämnas utan prövning av tidigare studieresultat om sökanden inte tidigare har fått omställningsstudiestöd, studiemedel enligt studiestödslagen (1999:1395) *eller* *studiestartsstöd enligt lagen (2017:527) om studiestartsstöd.*

I andra fall ska sökandens tidigare studieresultat prövas.

30 §

Omställningsstudiestöd får inte lämnas eller tas emot för en vecka för vilken det samtidigt lämnas

1. studiemedel enligt 3 kap. studiestödslagen (1999:1395), *eller*

2. *studiestartsstöd enligt lagen (2017:527) om studiestartsstöd.*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om undantag från första stycket.

Omställningsstudiestöd får lämnas utan prövning av tidigare studieresultat om sökanden inte tidigare har fått omställningsstudiestöd *eller* studiemedel enligt studiestödslagen (1999:1395).

Omställningsstudiestöd får inte lämnas eller tas emot för en vecka för vilken det samtidigt lämnas studiemedel enligt 3 kap. studiestödslagen (1999:1395).

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänförs till tiden före ikraftträdandet.

1.6 Förslag till lag om ändring i lagen (2024:506) om arbetslöshetsförsäkring

Härigenom föreskrivs att 2 kap 13–15 §§ lagen (2024:506) om arbetslöshetsförsäkring ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2024:506

Föreslagen lydelse

2 kap.

13 §

En sökande kan få arbetslöshetsersättning för högst 20 veckor inom samma ersättningsperiod samtidigt som sökanden deltar i en utbildning om högst 50 procent av heltid, om

1. det tidigare arbetet inte har upphört på grund av utbildningen,
2. utbildningen inte finansieras eller har finansierats med studiestöd enligt studiestödslagen (1999:1395) *eller studiestartsstöd enligt lagen (2017:527) om studie-*

startsstöd, och

3. utbildningen inte finansieras med omställningsstudiestöd enligt lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd.
- Kravet i första stycket 2 gäller inte om utbildningen har bedrivits under minst 15 veckor vid sidan av ett arbete inom den ramtid som följer av 3 kap. 11–14 §§.

14 §

En sökande kan få arbetslöshetsersättning för högst 20 veckor inom samma ersättningsperiod samtidigt som sökanden fortsätter att delta i en utbildning om mer än 50 procent upp till heltid, om

1. det tidigare arbetet inte har upphört på grund av utbildningen,
2. utbildningen inte finansieras eller har finansierats med studiestöd enligt studiestödslagen (1999:1395), *studiestartsstöd enligt lagen (2017:527) om studie-*

startsstöd eller omställningsstudiestöd enligt lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd,

3. utbildningen har bedrivits under minst 15 veckor vid sidan av ett heltidsarbete inom den ramtid som följer av 3 kap. 11–14 §§, och

4. utbildningens omfattning inte utökas under arbetslösheten.

15 §

En sökande kan få arbetslöshetsersättning för högst 15 ersättningsdagar inom samma ersättningsperiod samtidigt som sökanden deltar i en kortare utbildning eller annan kortare aktivitet som syftar till att

1. ge en orientering om olika yrken och utbildningsvägar, eller
2. underlätta omställning från ett arbete till ett annat.

Utbildningen eller aktiviteten får inte finansieras eller ha finansierats med studiestöd enligt studiestöds-lagen (1999:1395), *studiestartsstöd enligt lagen (2017:527) om studie-startsstöd* eller omställningsstudie-stöd enligt lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd.

Utbildningen eller aktiviteten får inte finansieras eller ha finansierats med studiestöd enligt studiestöds-lagen (1999:1395) eller omställ-ningsstudiestöd enligt lagen (2022:856) om omställningsstudie-stöd.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

2 Studiestartsstödet går i stor utsträckning till fel målgrupp

Syftet med studiestartsstödet är att öka rekryteringen till studier bland personer med kort utbildning och stort utbildningsbehov för att stärka deras möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden. När stödet infördes uttalade regeringen att en person som har en gymnasieexamen endast i undantagsfall bör kunna komma i fråga för stödet och att stöd inte bör kunna lämnas till en person som har en utbildning på eftergymnasial nivå. (prop. 2016/17:158 s. 35 och 36). Det finns dock tydliga indikationer på att stödet inte går till avsedd målgrupp. Riksrevisionen har i en granskningsrapport (RiR 2024:3) bl.a. analyserat de cirka 10 500 individer som skrivits ut från Arbetsförmedlingen med studier som angiven orsak och som någon gång tagit emot studiestartsstödet under 2017–2022. Riksrevisionen har funnit att omkring hälften av dem hade en färdigställd gymnasieutbildning sedan tidigare och att närmare 30 procent dessutom hade en eftergymnasial utbildning. Studiestartsstödet går alltså i stor utsträckning till fel målgrupp vilket innebär att det sker omfattande felaktiga utbetalningar av stödet.

3 Den nuvarande regleringen

Det finns flera olika studiefinansieringsformer för arbetslösa med kort tidigare utbildning

Det finns två olika typer av studiestöd som kan lämnas till vuxna arbetslösa med stora utbildningsbehov. Det är studiemedel och studiestartsstödet. Dessutom kan aktivitetsstöd i vissa fall lämnas till vuxna studerande.

Studiemedel får lämnas till studerande på eftergymnasial nivå och till vuxna studerande på grundläggande och gymnasial nivå

Studerande som uppfyller vissa grundvillkor har rätt till studiemedel som består av studiebidrag och studielån. Studiemedel får lämnas till studerande på eftergymnasial nivå och till vuxna studerande på grundläggande och gymnasial nivå (3 kap. 1 och 2 §§ studiestödslagen [1999:1395], 3 kap. 1 § studiestödsförordningen [2000:655] och bilagan till den förordningen).

Studiebidraget är skattefritt och pensionsgrundande (11 kap. 34 § inkomstskattelagen [1999:1229] och 60 kap. 19 § socialförsäkringsbalken).

Studiemedel lämnas med ett belopp som för varje vecka då den studerande har rätt till studiemedel utgör 5,74 procent av prisbasbeloppet vid studier på heltid. Under 2025 motsvarar detta 14 625 kronor per studiemånad (3 kap. 11 § studiestödslagen).

Det finns två olika nivåer på bidraget, en generell och en högre nivå. Den generella bidragsnivån utgör 30,3 procent av totalbeloppet när man räknar samman bidrag och lån medan den högre nivån utgör 67,1 procent av totalbeloppet. Det generella bidraget uppgår till 4 433 kronor per studiemånad under 2025. Studiemedel med den högre bidragsnivån kan

lämnas för studier på grundläggande och gymnasial nivå till studerande som är 25 år eller äldre och som saknar sådan utbildning. Under vissa förutsättningar får det högre bidragsbeloppet även lämnas till studerande under 25 år. Det högre bidraget uppgår till 9 806 kronor per studiemånad under 2025 (3 kap. 12 och 13 §§ studiestödslagen och 3 kap. 9, 9 a och 10 §§ studiestödsförordningen).

I vissa fall kan den studerande även få tilläggsbidrag, tilläggslån och merkostnadslån. Tilläggsbidraget lämnas till studerande som har vårdnaden om barn och utgör ett differentierat kompletterande stöd vars storlek beror på antalet barn. Som exempel uppgår tilläggsbidraget till en studerande med två barn till 1 374 kronor per studiemånad under 2025 (3 kap. 13 a § studiestödslagen och 3 kap. 11 a–11 c §§ studiestödsförordningen).

Tilläggslån kan lämnas till studerande över 25 år som har haft en viss arbetsinkomst kalenderåret närmast före studiernas början. Tilläggslånet uppgår till 5 044 kronor per studiemånad under 2025 (3 kap. 14 § studiestödslagen och 3 kap. 12 § studiestödsförordningen).

Lån kan även lämnas för vissa merkostnader som den studerande har i samband med sina studier (3 kap. 15 § studiestödslagen och 3 kap. 13 § studiestödsförordningen).

Studiestartsstöd lämnas till personer med kort tidigare utbildning

Syftet med studiestartsstödet är att öka rekryteringen till studier bland personer med stort utbildningsbehov, för att stärka deras möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden (1 § lagen [2017:527] om studiestartsstöd).

Studiestartsstöd får lämnas till den som har kort tidigare utbildning och ett stort behov av utbildning på grundläggande och gymnasial nivå för att kunna etablera sig på arbetsmarknaden. Vad som avses med en kort utbildning behandlas i propositionen Studiestartsstöd – ett nytt rekryterande studiestöd (prop. 2016/17:158). Där anges att i första hand är det personer som inte har en avslutad utbildning på gymnasial nivå som bör omfattas. I vissa fall bör dock även personer som har en avslutad utbildning på gymnasial nivå, men där den tidigare utbildningen med hänsyn till dess ålder eller omfattning behöver kompletteras med ytterligare studier på grundläggande eller gymnasial nivå, anses ha kort utbildning. En person som har en gymnasieexamen eller motsvarande äldre utbildning bör därför endast i undantagsfall kunna komma i fråga för studiestartsstöd. Studiestartsstöd bör dock inte kunna lämnas till den som har en utbildning på eftergymnasial nivå, eftersom en sådan person i detta sammanhang inte kan anses ha en kort utbildning (4 § och 6 §§ lagen om studiestartsstöd och prop. 2016/17:158 s. 35 och 36).

Studiestartsstöd får bara lämnas till den som är anmäld som arbetsökande hos den offentliga arbetsförmedlingen. Det finns också ett arbetslöshetskrav som den sökande ska uppfylla (6 § lagen om studiestartsstöd och 4 § förordningen [2017:532] om studiestartsstöd).

Stödet får lämnas för studier på grundläggande och gymnasial nivå inom kommunal vuxenutbildning eller motsvarande utbildning i folkhögskola (5 § förordningen om studiestartsstöd).

Den studerande kan få studiestartsstöd från och med det kalenderår som han eller hon fyller 25 år och längst till och med det kalenderår som han eller hon fyller 60 år (5 § lagen om studiestartsstöd).

Studiestartsstödet består av bidrag utan inslag av lån

Studiestartsstödet består av bidrag utan inslag av lån och lämnas i den mån det finns tillgång på medel (1 § lagen om studiestartsstöd).

Vid studier på heltid lämnas stöd med ett belopp som för varje vecka utgör 4,75 procent av prisbasbeloppet, vilket under 2025 motsvarar 12 103 kronor per studiemånad för heltidsstudier. Studerande som har vårdnad om barn kan få ett tilläggsbidrag för varje barn (18 § lagen om studiestartsstöd).

Studiestartsstödet används i kommunernas rekryterande verksamhet

Studiestartsstöd är ett verktyg som kommunerna kan välja att använda inom ramen för sitt ansvar att rekrytera personer till studier (2 § lagen om studiestartsstöd).

En kommun som väljer att använda studiestartsstödet ska uppmana personer i hemkommunen, som kommunen anser kan antas höra till målgruppen för stödet och som kommunen bedömer är prioriterade, att ansöka om stöd. En sådan ansökan ska lämnas till kommunen. Kommunen ska sedan vid prövningen av ansökan bedöma om den sökande tillhör målgruppen för studiestartsstödet. Om kommunen bedömer att den sökande inte uppfyller målgruppen, eller om en ansökan kommit in till kommunen utan att den enskilde uppmanats att ansöka ska kommunen avslå ansökan. Om kommunen bedömer att den sökande uppfyller villkoren, ska kommunen i stället överlämna ärendet till Centrala studiestödsnämnden som prövar övriga förutsättningar för stödet (26–28 §§ lagen om studiestartsstöd).

Det finns möjligheter att studera med ersättning vid deltagande i vissa arbetsmarknadspolitiska program

En person som är minst 25 år, som är eller riskerar att bli arbetslös och som söker arbete genom Arbetsförmedlingen kan få aktivitetsstöd för studier på kommunal vuxenutbildning eller motsvarande utbildning vid folkhögskola inom ramen för det arbetsmarknadspolitiska programmet förberedande insatser (2 kap. 1 § förordningen [2017:819] om ersättning till deltagare i arbetsmarknadspolitiska insatser och 8 och 30 §§ förordningen [2000:634] om arbetsmarknadspolitiska program).

Personer som omfattas av lagen (2017:584) om ansvar för etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare och som är anmälda som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen kan få etableringsersättning bl.a. vid deltagande i utbildning inom kommunal vuxenutbildning på grundläggande eller gymnasial nivå eller motsvarande utbildning inom folkhögskolan. Detta kan de få inom ramen för det arbetsmarknadspolitiska programmet etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare (2 kap. 12 § förordningen om ersättning till deltagare i arbetsmarknadspolitiska insatser och 1, 5 och 13 §§ förordningen [2017:820] om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare).

För att en person ska kunna få aktivitetsstöd eller etableringsersättning behöver Arbetsförmedlingen ha anvisat personen till det arbetsmarknadspolitiska programmet. Detta kan Arbetsförmedlingen bara göra om det är arbetsmarknadspolitiskt motiverat. (9 § förordningen [2000:628] om

4 Studiestartsstödet ska avvecklas

Förslag: Studiestartsstödet ska avvecklas.

Till följd av att studiestartsstödet avvecklas ska följdändringar göras i annan lagstiftning.

Skälen för förslagen

Studiestartsstödet går i stor utsträckning till fel målgrupp vilket innebär att det görs omfattande felaktiga utbetalningar av stödet

Studiestartsstödet ska vara ett verktyg för kommunerna för att kunna öka rekryteringen till studier bland personer med stort utbildningsbehov som annars inte hade valt att studera. Det är avsett för personer med kort tidigare utbildning och en person som har en gymnasieexamen bör endast i undantagsfall kunna komma i fråga för stödet. Stödet ska hanteras på ett rättvist och rättssäkert sätt och för att det ska vara möjligt ska kommunerna ta fram lokala riktlinjer för hur stödet ska användas och vilka tolkningar som ska göras (prop. 2016/17:158 s. 30, 35 och 41).

Som beskrivits i kapitel 2 har Riksrevisionen funnit att det finns indikationer på att studiestartsstödet har hanterats på ett sätt som inte är i linje med stödets syfte. Av granskningsrapporten framgår bl.a. att omkring hälften av dem som fått studiestartsstöd under 2017–2022 efter att ha skrivit ut sig från Arbetsförmedlingen hade en färdigställd gymnasieutbildning sedan tidigare och att närmare 30 procent dessutom hade en eftergymnasial utbildning. Att studiestartsstödet i stor omfattning går till de med en starkare utbildningsbakgrund än vad som är tänkt innebär att det sker omfattande felaktiga utbetalningar av stödet. Korrekta utbetalningar är centralt för att tilliten för välfärdssystemet ska kunna upprätthållas. En av utgångspunkterna för studiestödssystemet är också att stöd endast ska betalas ut till dem som har rätt till det.

Ett annat problem med studiestartsstödet är att arbetssökande med kort utbildning inte har likvärdiga möjligheter att studera med stödet. Det är frivilligt för en kommun att ansluta sig till studiestartsstödet och några kommuner står också utanför. Det finns därutöver stora skillnader i hur hög grad de anslutna kommunerna använder sin tilldelade budget för stödet. Ovanstående problem är något som också lyfts fram i Riksrevisionens granskningsrapport.

Studiestartsstödet hanteras alltså inte på ett rättvist och rättssäkert sätt och det fungerar i stora delar inte som det var avsett. Det finns därmed flera starka skäl som talar för att studiestartsstödet bör avvecklas.

Det finns omfattande möjligheter till studiefinansiering inom studiemedelssystemet och vid deltagande i vissa arbetsmarknadspolitiska program

Det svenska studiestödet är ett av världens mest generösa studiestödssystem och för den målgrupp som studiestartsstödet är avsett för finns det goda möjligheter att få det högre bidraget inom studiemedlen. Målgruppen för det högre bidraget liknar på många sätt den målgrupp som studiestartsstödet riktar sig till i dag. Båda stöden riktar sig primärt till personer med kort tidigare utbildning och stora utbildningsbehov. Den högre bidragsnivån inom studiemedlen är visserligen något lägre än studiestartsstödet men totalbeloppet inom studiemedlen, dvs. studiebidrag och studielån sammantagna, är samtidigt högre än den bidragsnivå som studiestartsstödet kan erbjuda. Studiebidraget inom studiemedlen är också till skillnad från studiestartsstödet pensionsgrundande. Genom det högre bidraget kan även skuldsättningen hållas nere för studier på lägre nivåer. Målgruppen för studiestartsstödet har därutöver goda möjligheter att studera på grundläggande och gymnasial nivå vid deltagande i vissa arbetsmarknadspolitiska program och då med etableringsersättning eller aktivitetsstöd.

När det gäller den avsedda målgruppen för studiestartsstödet, dvs. kortutbildade arbetslösa med stora utbildningsbehov, finns det alltså även utan studiestartsstödet omfattande möjligheter till studiefinansiering. Med anledning av det och mot bakgrund av att studiestartsstödet inte används som avsett bör stödet avvecklas. Eftersom stödet inte går till rätt målgrupp har regeringen också i budgetpropositionen för 2025 gjort bedömningen att det finns starka skäl till att avveckla stödet. Följaktligen bör lagen (2017:527) om studiestartsstöd upphävas.

Även följdändringar i annan lagstiftning behöver göras

Bestämmelser om hur studiestartsstödet samspelar med andra stöd och ersättningar finns i studiestödslagen (1999:1395), lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd, lagen (2024:506) om arbetslöshetsförsäkring och socialförsäkringsbalken. I inkomstskattelagen (1999:1229) finns en bestämmelse om att ersättning i form av studiestartsstöd inte ska tas upp som inkomst av tjänst. Med anledning av att studiestartsstödet avskaffas behöver följdändringar göras i dessa lagar.

5 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Förslag: Lagen om upphävande av lagen om studiestartsstöd ska träda i kraft den 1 januari 2026. Den upphävda lagen ska dock gälla för studiestartsstöd som avser tid före ikraftträdandet.

Även ändringarna i de lagar där följdändringar görs ska träda i kraft den 1 januari 2026. Det ska också införas övergångsbestämmelser i dessa lagar som innebär att äldre bestämmelser fortfarande ska gälla för förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet.

Skälen för förslaget

Lagen om upphävande av lagen om studiestartsstöd ska träda i kraft så snart som möjligt

Eftersom det sker omfattande felaktiga utbetalningar av studiestartsstöd är det angeläget att stödet avvecklas så snabbt som möjligt. Regeringen har i budgetpropositionen för 2025 gjort bedömningen att studiestartsstödet ska vara helt avvecklat till den 1 januari 2026. Lagen om studiestartsstöd bör därför upphävas vid samma tidpunkt. Mot denna bakgrund föreslås det att lagen om upphävande av lagen om studiestartsstöd ska träda i kraft den 1 januari 2026. Även efter den 1 januari 2026 finns det dock ett behov av att kunna pröva förhållanden som avser tid före ikraftträdandet, t.ex. frågor om återkrav. Av denna anledning bör den upphävda lagen fortsatt gälla för studiestartsstöd som avser tid före ikraftträdandet.

Följdändringarna i annan lagstiftning ska träda i kraft samtidigt

Som beskrivs i avsnitt 4 innebär avvecklandet av studiestartsstödet att det behöver göras följdändringar i socialförsäkringsbalken, inkomstskattelagen, studiestödslagen, lagen om omställningsstudiestöd och lagen om arbetslöshetsförsäkring. Även dessa ändringar bör träda i kraft den 1 januari 2026. Eftersom det finns behov av att kunna tillämpa äldre bestämmelser vid prövning av förhållanden som hänför sig till tiden före ikraftträdandet behöver övergångsbestämmelser med denna innebörd tas in i författningarna.

6 Konsekvenser

6.1 Vilka kan bli berörda?

Förslaget att ta bort studiestartsstödet påverkar de som studerar eller planerar att studera med stödet. Stödet avvecklas fullt ut fr.o.m. den 1 januari 2026. Under 2024 var det ca 4 300 personer som studerade med studiestartsstöd. Förslagen påverkar också administrerande myndigheter och kommuner.

6.2 Ekonomiska konsekvenser för staten

Studiestartsstöd lämnas i den mån det finns tillgång på medel och det har årligen funnits 400 miljoner kronor avsatta för ändamålet. Regeringen har i budgetpropositionen för 2025 gjort bedömningen att studiestartsstödet bör avvecklas (prop. 2024/25:1 utg.omr. 15, bet. 2024/25:UbU2, rskr. 2024/25:103). Därför minskas medlen till 300 miljoner kronor för 2025 och stödet ska vara helt avvecklat den 1 januari 2026. Att stödet avvecklas innebär alltså en besparing för staten. Vissa studerande som i dag tillhör målgruppen för studiestartsstödet kommer dock att studera med ordinarie studiemedel eller med bibehållet aktivitetsstöd. Detta innebär vissa ökade

kostnader för staten men dessa dynamiska effekter kan hanteras inom befintliga ramar.

6.3 Konsekvenser för enskilda

Att studiestartsstödet avvecklas innebär att studiemedel blir den huvudsakliga studiefinansieringskällan för vuxna studerande på grundläggande och gymnasial nivå. När det gäller personer med en starkare utbildningsbakgrund, dvs. för personer som har en gymnasieexamen och som stödet egentligen inte är avsett för, har dessa som alla andra studerande möjlighet att söka vanligt studiemedel för sina studier. Totalbeloppet inom studiemedlen, dvs. för studiebidrag och studielån, uppgår till 14 625 kronor per studiemånad under 2025. Studiestartsstödet uppgår till 12 103 per studiemånad under 2025. Studiemedlen har alltså ett högre totalbelopp än vad studiestartsstödet kan erbjuda.

När det gäller målgruppen för studiestartsstödet har dessa goda möjligheter att studera med förmånliga villkor inom studiemedelssystemet genom det högre bidraget. Det högre bidraget höjdes också med 300 kronor per studiemånad under 2018 och uppgår till 9 806 kronor per studiemånad under 2025. Skillnaden i bidragsbelopp mellan stöden har därmed minskat sedan studiestartsstödet infördes 2017. Inom studiemedelssystemet finns det också, likt studiestartsstödet i dag, möjlighet för studerande med barn att få ett tilläggsbidrag. Studerande som tidigare har haft en arbetsinkomst kan under vissa förutsättningar få ett tilläggsbidrag inom studiemedlen. Målgruppen för studiestartsstödet har därmed möjlighet att få ett större månadsbelopp under studietiden. Förslaget innebär dock att skuldsättningen kan öka för målgruppen. Genom det högre bidraget kan dock skuldsättningen hållas nere för studier på lägre nivåer.

Studiestartsstödet ska alltså vara helt avvecklat den 1 januari 2026. Därefter har den studerande goda möjligheter att fortsätta sina studier med det högre bidraget inom studiemedlen. Målgruppen för studiestartsstödet kommer också ha möjlighet att studera med bibehållet aktivitetsstöd. Studier med bibehållet aktivitetsstöd ger incitament för arbetssökande som står långt från arbetsmarknaden att studera inom det reguljära utbildningsväsendet för att på så sätt förbättra den arbetssökandes chanser att få jobb.

Sammantaget bör därför ett borttagande av studiestartsstödet inte medföra några större konsekvenser för enskilda. Detta eftersom befintliga studiefinansieringsmöjligheter inom det generösa studiemedelssystemet och aktivitetsstödet bör vara tillräckliga för målgruppen.

6.4 Konsekvenser för Centrala studiestödsnämnden

Centrala studiestödsnämnden (CSN) är ansvarig myndighet för studiestartsstödet och har till uppgift att pröva frågor om stödet. Att studiestartsstödet tas bort innebär att myndigheten inte längre kommer behöva hantera handläggningen av stödet. Det kommer att frigöra resurser hos myndigheten som i stället kan användas för annan prioriterad verksamhet inom studiestödsområdet. Myndigheten kommer dock även efter att stödet av-

vecklats fullt ut behöva hantera återkrav av felaktigt utbetalat studiestartsstöd. Denna hantering bedöms dock vara av mindre omfattning. Eftersom vissa studerande i stället kommer att studera med studiemedel kommer myndigheten samtidigt behöva hantera fler sådana ärenden. Sammantaget bör dock ett borttagande av studiestartsstödet innebära en minskad administration för myndigheten.

6.5 Konsekvenser för Överklagandenämnden för studiestöd

Överklagandenämnden för studiestöd (ÖKS) är överklagandeinstans för ärenden om tilldelning och återkrav av studiestartsstöd. ÖKS prövade 50 ärenden under 2024 som rörde studiestartsstöd, vilket kan jämföras med det totala antalet överklagandeärenden hos myndigheten som under samma år uppgick till drygt 6 600. Ärenden om studiestartsstöd är också oftast av en enklare karaktär. Att studiestartsstödet avvecklas kommer därmed att minska ärendemängden något hos ÖKS men det bedöms samtidigt inte få någon större påverkan på myndighetens handläggning.

6.6 Konsekvenser för Arbetsförmedlingen

Kommunernas rekryteringsarbete ska ske i samverkan med Arbetsförmedlingen. Att studiestartsstödet tas bort innebär att myndigheten inte längre behöver vara delaktig i administrationen av stödet. I detta ligger bl.a. att myndigheten inte längre kommer att behöva lämna vissa uppgifter till CSN för CSN:s prövning av målgruppen. Arbetsförmedlingen ska dock fortsatt arbeta med att stödja målgruppen för studiestartsstödet, dvs. kortutbildade arbetslösa som har ett stort utbildningsbehov för att kunna etablera sig på arbetsmarknaden. Enligt Arbetsförmedlingens regleringsbrev för 2025 ska myndigheten i sin verksamhet prioritera arbetet med personer som är eller riskerar att bli långtidsarbetslösa i syfte att dessa personer ska övergå till arbete eller reguljär utbildning. Vidare ska myndigheten bl.a. öka antalet övergångar till utbildning som på sikt syftar till osubventionerat arbete. När studiestartsstödet tas bort kan det samtidigt innebära att studerande i högre utsträckning än tidigare ges möjlighet att studera med aktivitetsstöd förutsatt att Arbetsförmedlingen bedömer att utbildningen krävs för att öka den arbetssökandes chanser att få ett arbete. Sammantaget bör därför ett borttagande av studiestartsstödet inte ha någon större påverkan på myndighetens totala administration.

6.7 Konsekvenser för kommuner

Studiestartsstödet är ett verktyg som kommunerna kan välja att använda inom ramen för sitt ansvar att verka för att vuxna deltar i utbildning och för att rekrytera personer till studier. En kommun som väljer att använda sig av studiestartsstödet ska efter framtagandet av lokala riktlinjer bl.a. pröva om sökande har kort utbildning och ett stort utbildningsbehov samt

om sökande uppfyller åldersgränserna för stödet. Att studiestartsstödet tas bort innebär därför en minskad administration för kommunerna. Samtidigt kan behovet av information och vägledning till målgruppen öka när det gäller andra studiefinansieringsformer. Kommunernas ansvar när det gäller det rekryterande arbetet kommer också finnas kvar. I detta ligger att varje kommun fortsatt aktivt ska verka för att nå de vuxna i kommunen som har rätt att delta i utbildning på grundläggande nivå eller i anpassad utbildning på grundläggande nivå och för att motivera dem att delta i sådan utbildning. Varje kommun ska också fortsatt informera om möjligheterna till utbildning på gymnasial nivå och anpassad utbildning på gymnasial nivå samt aktivt verka för att vuxna i kommunen deltar i sådan utbildning (20 kap. 10 och 17 §§ skollagen [2010:800]). Sammantaget bör borttagandet av studiestartsstödet innebära en något minskad administration för kommunerna. Samtidigt kan kommunernas kostnader för försörjningsstöd komma att påverkas. När stödet infördes gjordes bedömningen att det kunde leda till att behovet av ekonomiskt bistånd minskade. Statens ersättning till kommunerna minskades dock inte med motsvarande beräknad kostnadsbesparing. Sammanfattningsvis bedöms ett borttagande av studiestartsstödet inte medföra att den kommunala finansieringsprincipen blir tillämplig.

6.8 Konsekvenser för domstolar

Kommunernas beslut om att den studerande tillhör målgruppen för stödet kan i dag bli föremål för laglighetsprövning. Förslaget innebär därför att denna uppgift utgår för domstolarna. Dessa mål har dock varit mycket ovanliga och förslaget bedöms därför inte påverka domstolarnas ärendemängd.

6.9 Konsekvenser för jämställdheten

Studiestartsstödet är utformat på ett könsneutralt sätt och avvecklingen kommer att påverka både kvinnor och män. Det är fler kvinnor än män som studerar med studiestartsstöd. Under 2024 var 73 procent av de studerande kvinnor och 27 procent var män. Såväl kvinnor som män kommer dock ha samma möjligheter att studera på grundläggande och gymnasial nivå genom generösa villkor inom studiemedelssystemet, t.ex. med det högre bidraget. Både kvinnor och män kommer också fortsatt ha möjlighet att studera med bibehållet aktivitetsstöd. Förslaget bedöms därför inte påverka jämställdheten.

6.10 Övriga konsekvenser

Förslaget bedöms inte ha några konsekvenser för Sveriges internationella åtaganden, de integrationspolitiska målen, brottsligheten, barnens situation eller miljön.

7 Författningskommentar

7.1 Förslaget till lag om upphävande av lagen (2017:527) om studiestartsstöd

Lagen innebär att lagen om studiestartsstöd upphör att gälla.

Enligt *första punkten* i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna träder lagen i kraft den 1 januari 2026. Lagen om studiestartsstöd upphör alltså att gälla detta datum.

Enligt *andra punkten* i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna gäller den upphävda lagen dock fortfarande i fråga om studiestartsstöd som avser tid före ikraftträdandet. Detta innebär att bl.a. att studiestartsstöd som betalats ut felaktigt eller med för högt belopp även fortsatt kan återkrävas enligt lagens bestämmelser. Det blir också fortsatt möjligt att överklaga ett beslut om studiestartsstöd som avser tid före den 1 januari 2026.

Övervägandena finns i avsnitt 4 och 5.

7.2 Övriga lagförslag

Lagförslagen är en följd av att lagen (2017:527) om studiestartsstöd upphävs. De paragrafer som hänvisar till lagen om studiestartsstöd eller på annat sätt nämner studiestartsstöd ändras på så sätt att hänvisningen eller omnämnandet tas bort. Dessutom införs motsvarande övergångsbestämmelser som i lagen om upphävande av lagen (2017:527) om studiestartsstöd.

Övervägandena finns i avsnitt 4.

Datum: 2025-05-07

Ärendenummer: SLK-2025-00336

Utbildningsdepartementet

u.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia: u.uh.remissvar@regeringskansliet.se

Diarienummer: U2025/00711

Göteborgs Stads yttrande över Remiss från Utbildningsdepartementet - Avveckling av studiestartsstödet

Göteborgs Stad avstyrker förslaget om avveckling av studiestartsstödet. En avveckling av stödet skulle medföra negativa konsekvenser för målgruppens möjligheter att studera och för Göteborgs Stads möjligheter att motivera personer som står långt ifrån arbetsmarknaden att börja studera. För att komma till rätta med de brister som finns kopplade till studiestartsstödet anser Göteborgs Stad att regeringen istället bör utreda möjligheterna att förändra utformningen av stödet.

Göteborgs Stads bedömning är att studiestartsstödet i Göteborg i hög grad gått till rätt målgrupp, det vill säga personer med kort utbildning och stort utbildningsbehov. Av de personer i Göteborgs Stad som haft försörjningsstöd och fått studiestartsstöd har närmare 70 procent haft avslutad grundskola som högst.

Det svenska studiemedelssystemet är som Utbildningsdepartementet påpekar mycket förmånligt utformat. Den förändring som föreslås innebär att målgruppen för studiestartsstödet delvis kommer att behöva finansiera sina studier med studielån. Detta kan komma att medföra hinder för de individer som studiestartsstödet faktiskt utformats för. Personer med försörjningsstöd har ofta en mångårig och komplex problematik där det inte är ovanligt med tidigare skolmisslyckanden. I kombination med en osäker ekonomisk situation kan detta avskräcka personer att börja studera om det innebär att de behöver skuldsätta sig genom att ta studielån. Studiestartsstödet utformning utan lån och utan prestationskrav har varit gynnsamt för att förmå människor i målgruppen att våga ta steget att börja studera. I Göteborg har studiestartsstödet varit särskilt lyckosamt för att rekrytera personer med utländsk bakgrund till kombinationsutbildningar bestående av yrkesutbildning på gymnasial nivå och studier i sfi eller svenska som andraspråk.

Varje kommun ska enligt skollagen aktivt verka för att nå de vuxna i kommunen som har rätt att delta i kommunal vuxenutbildning samt för att motivera dem att delta i sådan utbildning. Studiestartsstödet har här varit ett viktigt verktyg. Därför bedömer Göteborgs Stad att en avveckling av stödet skulle inverka negativt på stadens möjligheter att motivera personer som står långt ifrån arbetsmarknaden att studera.

Göteborgs Stad delar Utbildningsdepartementets uppfattning om att det finns stora brister kopplade till studiestartsstödet. Att stödet i så stor utsträckning betalas ut på felaktiga grunder och går till fel målgrupp undergräver förtroendet för välfärdssystemet. Det finns även en inbyggd ojämlikhet i systemet där möjligheterna för enskilda att ta del av stödet är avhängigt av i vilken kommun de bor i.

Vidare konstaterar Göteborgs Stad att hanteringen av stödet är onödigt administrativt krävande och att det finns utrymme för effektiviseringar. En avveckling av studiestartsstödet skulle dock innebära att de fördelar som finns med stödet försvinner. Göteborgs Stad förespråkar därför att regeringen, istället för att avveckla stödet, bör utreda möjligheterna att förändra utformningen av stödet. En tydligare styrning skulle exempelvis kunna åstadkommas genom att fastställa nationella riktlinjer för stödet och att ansökningar i högre grad hanteras på nationell nivå, alternativt att det ställs högre krav på uppföljning om systemet med lokala riktlinjer bibehålls. En förändrad utformning av stödet kan medföra att nuvarande brister åtgärdas samtidigt som kommunerna bibehåller ett viktigt verktyg för att motivera vuxna med kort utbildning att påbörja studier.

I det fall studiestartsstödet avskaffas bör regeringen säkerställa att informationen om alternativa stödformer är tydlig och att det finns tillräckliga möjligheter för ekonomiskt utsatta att studera utan att hamna i långvarig skuldsättning.

Göteborgs kommunstyrelse